

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Joannis Pierii Valeriani Bellunensis Hieroglyphica, Sive De Sacris Ægyptiorum Aliarumque Gentium Literis, Commentariorum Libri LVIII

Valeriano, Pierio

[Lipsiae] ; Francofurti Ad Moenum, 1678

Lib. LIV. Malus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14259

JOANNIS PIERI VALERIANI
HIEROGLYPHICORUM
LIB. LIV.

DE IIS QUÆ PER POMUM ITALUM,
PERSICUM ET PUNICUM
significantur.

Ex sacris Ægyptiorum Literis.

AD ERUDITISS. ALOISIUM, PRIULLUM
PATRICIUM VENETUM.

PERI (Priulle doctissime) cum veterum signa quadam singulari opere artificiosè, perfectè hic & illic inspecturi per urbem equitaverimus, multisq; præteritis Capitolinum demum inscendissemus, Hercules ibi signum summa nobilitatis ex ære conscriptum est, quo non facile quicquam tota urbe dixerim me vidisse pulchrius, neq; præclarus, sive hæc ea fuerit statua, quæ Q. Max. capta Tarenis, opus Lysippi, oblitus Capitolio, sive quæ Fabius Terrentosus eo transfulsi, sive alteri fuerit dedicatissimiq; antiquissimum omnino opus est, & Græcis scriptoribus honorificè celebratum. Nam præter Leoninum spoliis laevo injectum brachio, clavam manu dextera retinet, hæc tria prima tydenia præfert. Quæ cum comites, qui te multi sequebantur, eruditi viri animadvertissent, de spolis Selectiva dixerunt cognoscere se mentis præstantiam, & generosum animi robur, quibus virum, qui veram virtutis gloriam affecit, præditum esse debere commonemur. Herculem vero positum à veteribus quia qui quid præclare geri potest, id totum Herculis attributum. Nam & Arriani ubi peram aquæ memorat, difficillima quæque & maxime ardua, quæ humano quopiam conatu vinci minime posse videantur, Herculi attribui solere dicit. De pomis, quid ea sibi vellent, dubitari capium, nisi ea Hæperidum esse quis arbitraretur. Tuq; ad me conversus, Ægyptiacum quidpiam poma hæc nimirum sapientum addidisti: tuum igitur, Pieri fuerit id explicare, qui studiis istiusmodi delectari. Respondit, præter erat, esse ibi etiam alios eruditos, qui me forsitan eruditius rem, quam petebas, explicare possent: sed quoniam me appellaveras, ne rusticus viderer, quid ego sentirem, non dissimulaturum. Græcis quidem per tria illa mala manu contenta, virtutes tres, quibus vir quisque probus & sapiens insignitus esse debebat, interpretari, quarum unam esse voluit, non exandescere: alteram, non esse deditum acervitiæ: tertiam, liberum à voluptatibus animum sibi comparasse. Insidit hinc, uti sit, de Pomorum significationibus alius atque alius sermo: quem cum tu avide admodum excipere visus esses, in eam ssem adductus sum, ut si quid huiusmodi tibi destinasse, quicquid id esset nugarum, gratum tamen acceptumq; esses habiturus. Donum itaq; reversus, selegi statim ex pomario meo Ægyptiaco plantas tres, quas tibi dono mitterem: Italiam unam alteram Persicam, tertiam vero Punicam, ob tres scilicet virtutes, quas identidem in te sitas optime noveram, insignem quippe humanitatem; miram in vobis beneficentiam, & singularem quandam animi moderationem, quibus semper fuisti egregie clarus: sicut adolescentiam temperares tuam, sive amicis præsidio atque ornamento esses, ultra etiam quam ætatis deponere videretur, sive bonarum omnium artium, & vere pietatis doctrinam tanto studio complexus, ut nihil in humanis divinisque rebus esse velis, quod tibi non cognitum: & perspicuum fiat. Quare bene omnino pomis meis, quibus ad te transferri contigerit, apud quem culturam meæ longe fructuosiore consecutura. Tu modo pro tuo prompto alacriq; animo ad arborum, quæ tuæ jam sunt, plantam accipere.

DE MALO CAP. I.

Inter fructiferas arbores malo nulla voluptuosior, pulchrior nulla, nulla delicatior. Sed quoniam pleraque sunt quae ad alia quoque fructuum genera accommodari possunt, multasque intra se malus species complectitur, hic malum eam intelligimus, quae plerisque Italiae locis nomen suum tutata est, nisi vulgus syllaba prima fructum ipsum Graecae potius enunciationis vocem, quam Latinae sequere- tur. Malum enim dicunt, atque ita omnes ultra citraque Apenninum gentes. At circa Padum, ad ipsum usque Timavum, pomi vocem sibi unice usurpavit. Horum vero pomorum cum jucundus sit non gutturus solum, diceret Cicero, sed odoratus etiam & aspectus, amoris in primis hieroglyphicum ex e- jus simulacro excogitatum est.

Melo trahit
16, μῆλον
Græcæ

AMOR. CAP. II.

Quique amorum agmina pingere delectantur, lustrare eos malis, & inter arbores ejusmodi la- scivire, poma decerpere, abrodere, jactareque; confingunt. Hinc apud Theocritum *ἑκατόμυτος*, *ἔβηκεν οὐκ ἐπὶ τῆς φάρας τὸ πικρὸν ἀγρὰν αὐτῆς ἀλλοστῆς*. Et, *Malo me Galatea peisit*, Damocetas ait apud Virgil. Mala non temere Hyppomene Venus elargitur, quae usque adeo grata fuerunt Atalanta, ut zonam abstulerint diu ligatam, de quo Theocriti carmen non indiligen- ter animadyendum:

Malum ad
amoris sym-
bolum.
Ecloga, 7.
Quod in-
scribitur
Cydippes
gremium
misti.
Ovid. l. 20
Metam.

*Μῆλα μὲν ἐν πόλει τῶν θεῶν ἵσταται Φυλασσῶν,
Μῆλα, sicut condens Bacchi de tempore sumpta.*

quod interpretes exponunt amabilia, amorem quippe facientia. Mala enim illa Philetas ait de coro- natis Bacchi temporibus decerpita: non enim quispiam in amorem ferretur, nisi prius lætitiæ titilla- tione concitaretur: lætitiæ vero datorem Bacchum Poëta passim celebrant, ut in vitis commenta- rio latissime declaratum. Apud Lucianum dialogo qui Toxaris inscribitur, legas, *οὐκ ἐπιφάνης ἡμῶν ἔσθαι, ὅτι μῆλα πῶς ἀπὸ δένδρου κίττα*. Corollis quippe magna ex parte flaccidas, & ambela quaedam ma- la, mori uve tacta, in amoris indicium à Chariclea matrona nobili Dinia cuidam dono missitata. Et *missum spem si furto munerem malum*, memorat Catullus, quod adventu matris excussum è castæ virginis gremio profuerit. Jam & apud Onirocritas mala venerarum illecebrarum plurimum indicia sunt, præcipue verd, iis quorum cogitationes ad amicas suas tendunt. Et mala demum, præ- fertim dulcia, Veneri esse dedicata autmant. Philo insuper in hanc sententiam primam illam ma- lum, cujus fructibus nostri generis authoribus interdictum fuerat, ex mystico sensu ab iis, quæ posui- mus, non admodum alieno deducit, quæ Theologi, tam Græci quam Latini multis & magnis volu- minibus tractare, nobis id afferre nunc satis fuerit: parentes illos nostros Dei Opt. Max. manibus informatos, vitam primo beatissimam egisse, calamitatum & ærumnarum omnium expertem ter- ra sua sponte omnia ferente. Cæterum lege aberrantes, quia qua fuerat eis arbore interdictum, non abstinent, amantissimo incolatu pullos, solum flebiliter vertisse: atque hinc constare, mali e- jus gustum omnium scire malorum causam mortalibus extitisse. Quæ quoniam ex veterum senten- tiis in Serpente nostro fuisse lateque disputata sunt, minimè mihi videntur hic ad repetendum neces- saria.

Artem. l. 1.
cap. 79.

Interpres
Aristophan-
is in Ne-
bulis, ibi,
Μῆλον ἐλε-
θῆς, malo
perenssus
scribit ma-
lum esse
symbolum
amoris,
est dicitur.

AMORIS PROGRESSUS CAP. III.

Ea vero de causa malus potius, quam arbor alia, est amoris dedicata, quod ejus facies omnem re- rum amatoriarum progressum ostendere videatur, earum enim arborum truncis coërciti primum recti surgunt, à medio vero, ubi dilatari cœperint, in spatia diffunduntur: cujusmodi etiam in ama- tore ratio est, qui munus suum semper ab ingenio pudore quodam cohibitus auspicatur: inde ubi paululum processerit, frontem perficit, ac verecundiæ compedibus expeditus, quaqua voluerit li- bere pervagatur. Fructus præterea fert aureos & rubicundos, palloris eadem & erubescentiæ, ut ita dicam, signa. Nam apud Horatium *in cinctis viola pallor amantium*: & apud Catullum *quidam in aurata* quia Veneri est dicitur.

*Malus cur
Amoris de-
dicata.
Caem. li. 2.*

est pallidior statua. Poma vero ita magis rubescunt, uti magis exposita soli ab eo continguntur per-
inde ac amator eo magis erubescit quo nequitia palam magis profertur, et in aperto deprehendi-
tur. Sub ipsa malo Amores ludo editi consinguntur, sub qua illi cursitantes variis mollium herbarum
involucris impediuntur: quique ita sunt implicati ut sese nequeant exolvere, labore conatuque quo-
dammodo lassati, somno se dedunt, cuiusmodi lascivia gressus amatorios occupat. & in ergastulo
cohibet: mox luxu inhabitantes soporat, profundissimoque opprimit veterno. Auro insignes ve-
rum pharetra, aurea quae inde promuntur tela, auro Danae capta, auro comparatur, auro detine-
tur amor. Nudi illi omnes, latique ac alacres obvolutant magno numero circum unamquamque
malum. Amicula eorum variis texta coloribus, multiplicique arte laborata, in herbis neglecta pe-
cent, multitudine florum involuta: quorum vis magna circumquaque toto eo agro pullulat: neque
tamen illi capita coronant, utpote quibus comae illae flavescerent, nitida, crispula, satis afferant or-
namenti. Alarum pinnulas habent caeruleas & piniceas, nonnulli etiam anteas Pfitiacorum, Pavo-
numque instar, quibus quodam veluti concentu, sonoroque strepitu aera diverberant. Sed quid ego
de calathifcis, in quos mala congerunt, dicam? quanta illos gemmarum Sardoniorum, quanta
Smaragdorum, quanta Margaritarum vis debachatur? Vulcanum id opus effinxisse patet. Iocun-
dum vero visum est, ut sponte sua, ac suapte vi, ad quantumvis alta, summotaque mala provolant, ut
nulla his scalarum necessitas sit ad scandendum. Sed ne interim alios saltitantes alios cursitantes,
alios quiescentes memorem, vel qualem in abrodendis malis latitiam praeseferunt, illud spectata
praecipue dignum, quod ex his quatuor omnium speciosissimi certamen incunt, quorum duo malis
in vicem se petunt, alii duo sese confodiunt telis, alternis sese ictibus laescentes: neque dum mutuis
vulneribus confodiuntur, vulnera depellere, prohibere, vel declinare quicquam curant, verum multo
alter alteri pectus obiectat, ipsisque vulneribus exponit, eo quidem consilio, ut in medio emnes pe-
ctore insideant sagittae.

*Hic de Phis
destrato in
a. amibus,
e ap. de amo
r. ius.*

AMOR MUTUUS. CAP. IV.

EXiis autem certatorum paribus duos illos qui malo luscitant, voti compotes esse dicas. Nam qui
jaculatur, ex osculatum prius malum emittit, quod alter sublatiis supinis, manibus excipit, neque
ulla contatio futura videtur, quin idem comprehenso malo sit oscula relibaturus, atque ita in socium
pari certamine remissurus.

AMOR PERDITUS CAP. V.

EX illo vero sagittariorum pari, unus alteri vincula inicit pene moribundo, insultatque ferocius,
ut captivum faciat. Ille contra nihil molitur, nihil reluctatur, sed tanquam perdita rem manus
vinculis obiectat: proinde qui luscitant, amorem auspiciari, qui se feriunt sagittas, nullum amoris finem
appetere videntur.

Ibidem.

INIQUUS AMOR. CAP. VI.

Sunt & alii ad quos innumeri spectatores confluunt, hinc manus in palaestram conferunt animosio-
res, ac Athletarum alter, manibus ad alterius humeros appressis, complexus hostem quodam ve-
luti suffocandi studio collidit, subditque crura astu artificiosa complicata, ut pede post colluctatoris
caleem obfirmato, una iplum protrudat, & in ipsa bundum super & ipse corruat: neque tam al-
ter animum despondet, ac erectus contra instat & obluatur, quaque maxime angitur parte collo-
ctatoris manum solvere conatur, uno digitorum obrorto, quo ita alius facultatem eripiat firmiter
apprehendendi. Qui vero digito laeditur, dolore percitus hostis aurem admordet, quo animo adver-
so Amores ceteri graviter indignati in perperam & insolenter facientes, ac luctari certaminis le-
ges, iura, fas, atque mores transgredientem feruntur, malisq; illum certatim impetentes, toto in ur-
nâ agmine concitato eum in fugam avertunt, totisque hortis cjiunt eliminantq;. Atque ita deinceps
Amorum omnes circa mala versantur.

Ibidem.

FUEL

PUELLARES INEPTIÆ. CAP. VII.

ET mala puellarum ludicrum vocat Nicander in Alexipharmacis.
Totaque dicitur exponitur, igitur, amor quod pudor sit illecebra ad Venere, ex Thuc. l. dyal. 6. Veneris statua apud Sicyonios.

VENUS. CAP. VIII.

Ipsa etiam Venus malo insignis est. Nam apud Sicyonios statuaci erecta erat cum malo in manu...
Hinc Musæus eam secretam Apuleius clandestinam, in Orat. lib. 2. de Arte, figuram vocant.

NEMESIS. CAP. IX.

ERat & maliatoris ramus in manu leva Nemescos, quam Marathonix pugne monumentum...
Sacrum Herculis. CAP. X.

SACRUM HERCULIS. CAP. X.

NEque tamen ierim inficias, alis quoque diis malum fuisse gratam, ut victimarum loco nonnumquam acciperetur, ac felicissime litaret. Nam si quando Bos, quam Herculi sacerdores immolare voluerant, aufugisset, malum illi ramis quatuor compositis, quadrupedis illius instar sacrificabant. Hujus rei mentio est apud Suidam, neque non apud Pollucem. Narraturque res super historia de Bœotorum hostia, quæ fluvio Asopo ita aucto, ut transiri non posset, eo loco unde victima erat adducenda, ne qua sacrificio mora fieret, pueros a iunioribus malum quatuor stipulis vice pedum sustentasse, duasque loco cornuum addidisse, atque ita Herculi obtulisse; eumque ita litare visi essent, rem in consuetudinem processisse, atque inde in Herculem appellatum, quasi Pomonum dicamus. Alii eventum hujus pomipro bove oblati ad Athenienses transferunt, nam Bœoticum sacrum loco arietis fuisse volunt, Apollodoro hæc apud Zenodotum tradente.

APOLLO. CAP. XI.

QUin & Apollo mali coronam, priusquam laurum feligeret, adamavit, eaque victores in certaminibus coronari voluit, ut in luculento Archix transicho legitur: τὴν ἀπὸ τοῦ ἀδάμαντος, quod Epiri gratam sive à malo quo gauderet, sive ob pastorem, quam per aliquot annos vitam egit. Nam unde proprie dicitur in τὴν ἀπὸ τοῦ ἀδάμαντος. Unde uniuscujusque quadrupedis tergo melote dicitur, ut obiter Pauli locus animadvertatur ex epitola ad Hebraeos cap. xi. Circumierunt in melotis. Sed & μῦθος ἀπὸ τοῦ ἀδάμαντος, quippe,

UNIVERSITÄTS- BIBLIOTHEK PADERBORN

*Aulo I-
spher. lib. de
Coronis.
Praesertim
ovis.
Psalm. I.
Homer. II.
lib. 6.*

quippe, ut etiam apud nos unumquemque; denotat fructum. Ab eavero æquivocatione factum ut A
Herculis sacro, quo de paulo ante dictam, æquipollere malus pro Boye indicaretur: cum & mini-
mè redargui posset, quin quadrupes, & eodem nomine victima censeretur. Fructiferarum autem ar-
borum plantatio hieroglyphice in Divinis literis accipitur pro disciplina Doctorum, ut sentit He-
sychius. Hinc David: *In lege eius meditabitur die ac nocte, Et erit tanquam lignum quod plantatum
est secus decursus aquarum, quod fructum suum dabit in tempore suo. Et, Ego plantavi. Apollonius*
ait ad Corinthios Paulus. Ad hoc pertinet, quod de plantatis arboribus lex jubet primo, secundo de
tertio anno decerpi nihil: quarto quæ leguntur, offerri Deo, quinto etiam reliquis usus permittitur.
Ex quo tempora quatuor significantur à tempore legis usque ad Davidem, à Davide usque ad transmi-
grationem Babylonis, à transmigratione usque ad adventum Christi, quibus annis fructus in utroque
mnis fuit, sed spes tantum promissa bonæ frugis. Christi autem tempus proventum Deo dicavit, an-
nusque sanctus appellatus. Anno autem quinto facta omnibus copia, permissusque fructuum usus tam
Judæis quam gentibus, Apostolis eos liberissime effusissimeque distribuentibus. Sed quod ad Pythiam
spectat, quamvis victores lauro mox coronari ceperint, mala tamen ex Apollinis templo decerpta,
ut Lucianus ait, coronis inferebantur. Hinc illud apud Apuleiū de Paride: Tunc animo volenti Phry-
gius juvenis malum, quod tenebat aureum, velut victoriæ calculum, puellæ tradit. Sane qui, uti supe-
rius suo loco dictum, Delphicam laurum baccas tantæ magnitudinis habuisse dicant ut poma dici
meruerint, Plinius maximis quidem eam baccis fuisse memorat sed nihil ad pomum. Et Archiam in
ea sermonis puritate quicquam improprie posuisse, mihi persuadeere non possum. Si cui tamen de bac-
cis illis grandioribus commentum placet, contra ego haut sane multum contenderim: nam hodie
uni usque usque; arboris fruticisve baccas Pomella vocitamus.

TRES HERCULIS VIRTUTES. CAP. XII.

*Poma tria
in Herculis
statua
quid.*

*Plin. & So-
linus in or-
bita
astrarium
maris me-
tu flexuo-
so inftar
Draconis.*

Quod vero ad Herculem pertinet, initio diximus statuam ejus esse in Capitolio egregie factam
ex ære Leonino insignem spolio, & clava, quæque tria leva manu poma contineat: eas significare
tres in Heroe virtutes insigniores, quarum una esset excedentia moderatio, altera avaritiæ tem-
peramentum, tertia generosus voluptatum contemptus. Verum quod fabulantur illam, quo mala
hæc ab hortis Hesperidum auferret; draconem extinxisse, qui pervigili custodia hortos eos tuteba-
tur, significat illum concupiscentiæ modum imposuisse, ut alibi per Draconem voluptuosam libidinem
nisi mollitudinem intelligi de claravimus ex Philone. Spolium vero Leonis dubio procul generosum a-
nimi robur, mentisque præstantiam ostendit. Quid vero clava sibi vel tibi explicuimus, cum illum de
rationem & disciplinam significare contenderimus, quoque præstantiis hæc in Hercule viget, eo
illi ex firmiori validiorique trunco, quippe ex quercu materia incorrupta clavam attribuunt. Firmitate
enim & vires indicari ex quercu superius ostensum. Nodosam vero fingitur clava, propter serpens &
difficultates, quæ virtutem indagantibus, qua duce veram virtutem agnoscere possumus, se se contra
magno errorum agmine contra facta frequenter obijciunt ac omnibus occurrant locis.

ASTRA SOLQUE. CAP. XIII.

*Quæ & As-
tantibus à
Patre A-
stronomia
perissimè.
Nam heru-
cles, aeris
glorio. Sola
maximè
competit.*

Quæ quamvis ita habeant, non desunt tamen, qui aliter philosophentur, & prout quisque huic vel
illi deditus est disciplinæ fabularum sensum in eam trahit sententiam, quam professionis stu-
diorumve suorum conditio suggerit. Nam qui moralem sequuntur Philosophiam, ea de malis, quæ
superius recitavimus, commentum sunt. Qui Astronomia delectantur, per aurea mala astra significari
contendunt, præsertim apud Hesiodum, ubi Hesperides Noctis filiæ commemorantur, Herculem
vero Solem esse dicunt, quo decedente preciosa illa messis passim oboriatur, & mortalium oculis
offeratur.

VERI AMORIS FRUCTUS. CAP. XIV.

Sed ut ad amorē unde digressi sumus, revertamur, ipsa etiam numismata omnium ætatum testimo-
nio pomum Veneri dedicatum ostendunt: sed ei Veneri de qua fructus expetitur, propter quem
rerum natura amoris viam universo animantium generi clargita est: nempe ut satis rite feminibus re-
rum

rum omnium species prorogentur, aeterna q; fiant, quatenus rerum opifex hanc mundi molem durare permiserit. Ad hanc igitur fecunditatem numismata nos invitant, in quibus ipsa prolis susceptio monumentis celebrata est. Nam in Juliae Pia Aug. numo Dea ipsa cum pomo sese ostentat, cuius inscriptio est, VENUS FELIX. In alio ab una facie, FAUSTINA AUG. ANTONINI AUG. FIL. Ab altera signum mollioris stat lava conto innixum, dextera pomum exporrigens, cum inscriptione, VENUS S. C. Quoniam vero plurimae sunt huiusmodi species, quodidieque hominum manibus attrahantur, his modum imponemus.

Julia Pia numm.

DE PERSICO. PERSICA MILITIA. CAP. XV.

Ilud addam, molles Persiarum reges selectorum suorum mille numero thoraces malis insignire consuevit: qua de causa Mellophori appellabantur. Sed quoniam hoc forte Persicum erat malum, patriae que nomen secum afferebat, invitat nos nominis recordatio, ut de Persico pomo dictionem nostram prosequamur, rei quidem ferie id ipsum deponente.

ACUTUS. CAP. XVI.

Sunt qui pomi huius acore considerato, qui gustus appetentiam mirifice, quantum libet etiam immaturis, expergefaciat, acutum hominem ex Persici vocabulo significari putent, cum praesertim apud Plautum legerint, Qui Persicus sapiens. Caterum hoc non a pomo, sed a gente deducitur, quam talis praeditam ingenio auctores tradunt. Quibus enim purius est caelum, eo acutiore sunt ingenio: Et ut inquit Cicero, perspicaciores sunt qui ad Orientem, quam qui ad Septentrionem habitant: quod nulli alia de causa provenit, nisi quod actus mentis ex calore nascitur, & vigorem inde suscipit. Quare multa maiora & veriora contemplantur a state, quam hyeme, quoniam brumali tempore ex crassitudine aeris hebetiores sumus, & frigore pigriores: vis enim ipsa mentis ab igni, id est, a caelo est: tametsi quod verissimum est. Juvenalis ait,

Summos posse viros & magna exempla duros, Vervecum in patria, crassaque sub aere nasci.

Hinc illud Plauti, acutum in patria, in Baechi dit. Et Horat. in Art. Poet. Ille persus acuto. Ingens acutiore ubi. Satyra 10.

IN ALIENO COELO MELIOR. CAP. XVII.

Alii hominem qui domi vel seditionis, vel tetro aliquo flagitio insignis fuerit, in alieno tamen caelo, aut patria profecerit, in viamque rediit, omni animi deposita pravitate, per Persicum ostentant, propterea quod ajunt, pomum id in Perside, unde translatum est, veneni vice fungit, eaque de causa transmissum, ut nobis venenum esset; in Italia tamen mutato solo naturam etiam mutaverit, & salubre reperitum sit: quam quidem opinionem admittit Columella, dum scribit:

Pomis quae barbara Persis Misera, ut fama est, patriis armata venenis, At nunc expositi parvo discrimine lethi, Ambrosiosi praebent succos oblita nocendi.

Nemo enim propheta in patria, Sic Scythia Anacharsin Cappadocia Basilium Nazianzenum Graecia.

Hinc pomum ejus innocuum agris expectat, ait Plinius, neque alium eo pomo innocentiorem esse cibum. Dioscorides stomacho Persica tradit accommodata, quae si matura comedantur, alium leniant: si acerba, sistant, quorum alterutro pro tempore & loco opus est. Et nos Romae aliquando lethali correpti morbo, quo stomachus nihil cibi prorsus admittebat, & imissum evomebat e vestigio, post diurnam inediam non alio cibo adjuti per tres continuas hebdomadas, quam singulis pomis huiusmodi in singulos dies ex vino acceptis, haec una opella praeter amicorum omnium, atque adeo Medicorum etiam spem, reviviscere potius quam convalescere vili sumus. Sed enim quod de fructus huius transmigratione a Persis fertur, vel ut plures tradunt, ab Aethiop. in Aegyptum malo animo transmissi naturam soli benignitate eommutasse, aliter sentire Callimachus videtur, qui Persicum in Aegypto primum satam inquit a Persaeo verbis his: *καὶ τοῦτο ἀπὸ τῶν Περσῶν, ἃς ἀπέδωκεν ἀγροῦν ἐν τῷ Αἰγύπτῳ.* Nicanter vero Mycenis primum satam concedit his verbis,

Plus. l. 15. c. 12. Pomis Persici virtus. At Persicum omne genus danna vit Galenus l. 1. de alimentis facultatibus.

Hyperido

Περσίδος ἢ ποτὶ πικρὰ λικνὴ καὶ φησὶν γαίω
Αἰγί' ἀπὸ τοῦ ζῶτος ἄγρου γαίωτος καὶ δὲ
Πῆρα μὲν λέγουσιν ἐκ τῆς ἰσθμίου

Quam quondam, Perseni, postquam Cephela
Lutora, praefecta clarus ceruice Medusa
Dona Miconatelluri tradidit,

Not. Mat-
theus in
Dio. l. 1. c.
13. & 146.

Et eruditiores negare Plinius inquit, eam ex Perside propter supplicia translata, sed a Persico Men-
phi satam, & ob id Alexandrum illa coronari victores ibi instituisse, in honorem atavi sui. Fabula-
tur autem eam semper folia & poma subnascentib. aliis habuisse, cujusmodi est citriorum natura,
nam id de Persia diligentiores tradunt, quae omnino alia est, myxis rubescens b. similibus primum et sunt
forbis insita in Aethiopia lethalis, in Aegypto salubris, quamvis Columella poetica licentia utramque
confundere videatur, quae tamen ille ex Nicandro mutuatur, apud quem videnda Commentaria, ubi
de phalangis agit.

SILENTIUM. CAP. XVIII.

Inter picturas omnino multas, quibus Aegyptii silentium significabant, Persicum etiam his admi-
scuere, eaq; de causa arborem eam Harpocrati de dicarunt: fructum enim habet cordis, solum hinc
guae simile, quasi sermonem, qui fructus est intelligentiae, sed in corde, non in lingua habere deceat.

COR. CAP. XIX.

Scio, intel-
ligo.

Sane cor per id pomum ostendi ita vulgo innotuit, ut id repetere superfluum videatur, tum no-
stro praesertim aeo juvenes puellaeq; passim Persico telo transfossa missitent, quae cordis ita exul-
cerati indicia sint. Quin & Medici pomum id cordi tradunt mirifice conferre, naturamq; sunt cor-
dis figuram impressisse, ut cui esset genitum parti vel ex ipsa specie patefaceret. Ea quoq; manifesta
sunt, quae Plutarchus libro de Iside & Osiride conscripsit, arborem hanc Isidi fuisse sacram, quod po-
mum ejus humani cordis figuram, folium vero linguae praeseferat. Nam cum Isis in aethiopia sit, sap-
ientiam hoc indicat intellectu primam concipi, sed parum hoc prodesse, nisi etiam in mortaliu-
sum enuncietur.

VERITAS. CAP. XX.

Quod si pomum adhuc recente folio uno tantum pinxissent, veritas id signum erat: quippe quod
qua species linguam cordi conjunctam ostendit, ac perinde sermo cordis ipsius penetrata adape-
riat, non aliud quippe sentiat, aliud proloquatur: cujusmodi orationem ingenue & citra facum lo-
quentis esse debere diximus in Bulha. Quare Gregorius ad Joan. Episcopum Ravennatem scribens,
Christiani viri officium esse monet, ne aliud ore loquatur, aliud in corde habeat.

CAEDES MULTIPLEX. CAP. XXI.

Sunt qui eadem multiplicem, omni tracentia perpetratam, stragemq; multa edam occasione,
significare si velint, nucem ipsam Persicam cortice spoliata praesferant: nempe quod in ea teste, vel
osseo malum dicere in tegumento, omnium telorum, quae punctum caesumq; feriunt, & quibuscum-
que modis laedant, signa vulnerumq; impressa conspiciantur: ut in nulla propemodum rem magis quam
in eo cortice multipliciter dilaniando naturaliter seivire gestiverit.

CURE VARIAE. CAP. XXII.

Non aliud
fugacius,
longissima
decepto
diduci mora
est cogitatio
se venun-
davi.
Hae Plin. l.
15. c. 12.

Alii significatum ad animum transferunt, qui variis curis sollicitudinibusq; sit undecumq; exul-
ceratus, ut nullum sit aeternarum anxietatumq; genus, quo se non afflictatum sentiat, vicemq;
suam miserrime deplorat.

BONA CITO LABENTIA. CAP. XXIII.

Fuerunt & qui aetatis florem, & unumquodque bonum, quod celerissime deficere videretur, ut
adeo humanae ipsius vitae imbecillitatem per decerptum Persicum & in lance positum non in-
eptum die erit hieroglyphicum. Pomum enim nullum aliud fugacius, longissimaque decerpto diduci mo-
ra sit, cogatq; se quamprimum venditari: quod non immerito mirantur rerum naturalium scriptores,
eum ad ejus pretia respiciunt: nullius unquam majora, cum memoria proditu sit, tricenis numis singula
nonnumum.

A honoremquam æstimata. Quare huc forte illud accommodabitur, quod aliore quodam sensu non tenere aures vellicet, à Philodemo, vel, ut alii tradunt, ab epigrammatario Platone dictum nobili disticho:

Μέλον ἔσθ', βάδων μὲ φίλων ἔτι πρὶ, ἀδ' ἰπὶ νύκτων
Ἐπιφύσσει, κἀγὼ ἔγὼ σὺ μαργαριτίζεις.

quam sententiam nos jure nostro ita reddidimus:

Pomum ego, quique tibi me dat, te deperit, audin
Flavia, marescam nempe ego, inque etiam.

DE MALO PUNICO. CAP. XXIV.

Mali Punici apud Ægyptios nulla repetri significata: Græcorum nonnulla sunt, sed longe plura quæ in Divinis habentur literis.

POPULOSITAS. CAP. XXV.

ERa vero illud præcipuum ejus mali symbolum, ut populos gentesq; varias uno collegio congregatas significaret. Id ea de causa factum, quod grana illa sua folliculis quibusdam aliquo numero ab aliis segregata, provinciarum veluti limites quosdam præ se ferre videantur, & singula hominum vel collegia, vel nationes potius ab aliis distinguere. Varii enim loculi, cicco quippe suo ditempti, cum granis suis, varias itidem gentes, suis quasq; limibus terminatas, indicant.

JUNO. CAP. XXVI.

Cum vero Juno regnorum præfes haberetur, malum illi Pun. cum dedicarant, quod in ejus ma-
na Mycenis spectabatur, cum sceptrum altera teneret, eo opere quod Polycleti fuisse ferebatur, de quo apud Pausaniam. In Junonis itaq; gratiam reginæ cum sacrificabant, incurvatam ex malo Punico virgulam in capite gestabant, quam à veteribus Inarculum appellari reperias. Sed enim cum sacris contet Carthaginem Punici regni sedem in Junonis tutela fuisse, facile potuit insigne illud et accommodari, quo res ipsa significaretur.

POENI. CAP. XXVII.

Nam in aliis quoq; veterum monumentis animadverti fercula Punicis malis ornata præferri, in eorum celebritatem, qui de Poenis victoriam consecuti essent. Ea Africani ipsam mulhebrici specie apud Pactus Florentiæ vidi, in cujus manu altera, læve quippe, quæ decumbentis molliter capiti sustinendo subiecta est, malum Punicum habetur: in altera scabellum, ad regem sardores indicando. Pro puluillo undæ duæ, utramq; mare significant, Oceanum & Mediterraneum, quorum circa se ambitum ut ostenderet, annulos etiam duos in extremos digitos induxit.

MULTARUM GENTIUM SOCIETAS. CAP. XXVIII.

Punicum malum tintinnabulo adjectum, cujus species apud Hebræos potissimum reperias, ut olim Eucherius, mox Gregorius Pontifex interpretatur, unitatem Ecclesiæ ex multis gentib. in eundem sonum, hoc est, in eadem præcepta conventientium indicat. Sicut enim, ut ille inquit, in malo Punico uno exterius cortice multa interius grana uniantur, sic innumeros sanctæ Ecclesiæ populos unitas fidei contegit, quos intus diversitas meritorum tenet. Quod vero piorum conventus canit, Et cortex mali Punici gena tuâ, & floruit vitis floraverunt mala granata, ut Ambrosius ait, bonum fidei fulgorem, confessionis que præ tendit, tot Martyrum sanguine pretiosa, & quod est amplius, CHRISTI cruore decorata, simul pluri nos intra se fructus ulu istius pomi sub una munitione servat, & virtutum negotia multa complectatur. Sentit idem Hieronymus, ubi sextodecima Hebræorum casta, Remon Phares dicta, tradit, quod Græci reddidere: Latini, mali Punici dissepimenta Arboris enim hujus fructum granorum numerositate refertum, indicare a just ppi bonnem turbam credentium, in Ecclesiæ uno gremio quasi cortice contentam. Addeamus, id eo magis unitatem hanc in Christianis malo granato convenire, quod pomum id hoc habet præcipuum, ut quot in uno grana sunt, tot in reliquis reperiantur. Nam, ut Africanus ait, parva & magna granata non eo inter se dissident, quod hæc

R r r

plu-

Malum Punicum Junoni sacrum. Sic. n. Venetiam luna alloquens moenia Carthaginis sua vocat. Hæc, lib. 4. Africa figura.

Cantio. 6.

plures, illa pauciores habeant acinos, sed quod parva minores, magna grandiores nutriat; ita Christianae pietatis opera non quam multiplicia sicut considerantur, sed quatenus uno eodemque numero, cum fide, spe & charitate in unoquoque deprehendantur, & sine termino uno conclusa: uno quoque cortice divinae gratiae comprehensa: pro uniuscuiusque virtutis magnitudine vel exiguitate praemia consequantur.

NÆVUS. CAP. XXIX.

QUONTIAM vero nullum malum Punicum invenitur, in quo non sit aliquod granum subputre, indicium est, nullum humanum corpus esse absque naevo aliquo vel cicatrice: nullum quoque hominum reperiri, qui vitio sine nascatur, cum vel iustus homo septies in die prolabatur, Ita neque collegium ullum est, in quo non aliquis sit praevicator. Ursurpabat similitudinem hanc Thebanus sancta Cynicus.

SIMULATOR. CAP. XXX.

Vulgulitatorum *hos assignat constantia.* SED ENIM plurimum ita homines sunt, ut apparere potius quam esse studeant, malumque Punicum emptorem egregie ante omnia poma ludificetur, & se probantibus imponat, putreo scilicet, rubicundo, lepidoque; cortice spectantibus ad blandiendum, mox interiore aperientibus plerumque situm, putorem marcoremque patefaciendo; hinc factum est, ut plerique veterum simulationem probitatis per id genus pomum significati dixerint. Unde Scholasticus ille severioris doctrinae magister: *Superbus, inquit, malum Punicum est, quod interius putridum sit, exterius vero mirabilem praesentem ferat.* Hoc hominum genus ita notat Horatius:

Aristot. lib. ep. 16.

--- Vir bonus est quis?
Qui consulta patrum, qui leges, iuraque servat,
Quo multa magnaque, fecantur iudice lites:

Quo responfore, & quo causa teste tenetur,
Sed videt hunc omnis domus, & vicina tota
Introsunt turpem speciosam pelle decora.

Lucianus hos tragediarum codicibus auro, purpuraque velutis & qui parat, qui miram ipso compaginationis ornatu pulchritudinem ostendent, ad appetu vero non nisi parricidias, incestus, stupra, ludibrosos, & tumnas, luctus, familiarum urbiumque excidia, & atrocissima profligatissimaque scelera quaeque continent.

VITIUM EMENDATUM. CAP. XXXI.

EUM denique hominem, qui vel morum asperitatem, vel vitium aliquod in melius vertit, ac virtute commutat, significare qui volunt, cuneum ex Pino per mediam arborem Punicum mali adactum pingunt. Siquidem evenire ait Basilus, ut si cuneus ejusmodi in acidas Panicas impingatur, ita ut per mediam medullam adigatur, mala saporem ex acido & austero in dulcem atque suavem commutent. Id autem fieri solet, imo in parte radici propinqua stipite perforato. Ac perinde magnus ille vir docet, posse unumquemque sibi vitii medellam evanescere, quando agricultura stuprum qualitates commutare potest, curam autem & studium in animi virtutibus consequendis moribus omnes evincere. Nam si modo quis, ut inquit Horatius, *cultura patientem accomodat aurem,*

Horat. Ep. 1. lib. 1.

Nemo adeo ferus est ut non mitescere possit.

AMICITIA. CAP. XXXII.

AMICITIAM modis plurimis hieroglyphice pingi sculpique posse, toto opere diximus, ut in Palma & foemina, quae quamvis mira sit, in suo tamen genere est, majus necio quod in hedera cum vite, maximum in Punica cum myrto: amant enim se invicem & myrtus & Punica, ideoque, ut observavit Florentinus, & asserit etiam Dydimus, ad Punicorum feracitatem myrtus juxta ferenda est. Quin, ut ait Democritus, ita se amant, ut etiam aliquando procul positae radices mutuo complacent, ideoque mutua earum insitio mirifice fertificat. Si quis igitur fructiferam amicitiam Aegyptiorum in morem scribere voluerit, apte coronam a myrtum malis Punicis ornatam faciet. Corona enim ipsius forma amicitiam, qua quis mutuo devinctus est, poma illa fructum & utilitatem inde susceptum indicabunt.

Idem Mattheus in Dios. lib. 1. c. 117.

JOAN.